

சுவாமி

தனி ப்ரதி
விலை ரூ. 4

NOVEMBER 2016

Sanskritasri

A Monthly Journal of

Sanskrit Education Society

संस्कृतविद्यासमिति-पत्रिका

संस्कृतश्रीः
ஸம்ஸ்க்ருதஸ்ரீ:

ஸம்ஸ்க்ருத கல்விக்கழகம் மாத இதழ்,
212/13-1 செய்ண்ட்
மேரிஸ் ரோடு
மந்தைவெளி
சென்னை-28

Tiruttani Sri Muruga Perumal

THE SAMSKRIT EDUCATION SOCIETY (Regd) MADRAS

Old 212/13-1, New No.11, St. Mary's Road, R.A. Puram, Chennai - 600 028.

President : Vaidya Sri S.V. Radhakrishna Sastri

Secretary & Treasurer : Sri G. SITHARAMAN, F.C.A.

Editor and Publisher : S. SRINIVASA SARMA

Sanskritasri
34, Senthamil Nagar,
Near : Indra Nagar & New Railway Station
Big Kancheepuram - 631 502

Cell No. 07402763830

பாடங்கள் நடத்துபவர்கள் :

1. ஸ்ரீமதி சாந்தா ஸ்ரீநிவாஸன்,	ஆழ்வார்ப்பேட்டை	24353597
2. ஸ்ரீமதி மாலதீ பாலசுப்ரமண்யம்,	மேடவாக்கம்	9884158110
3. ஸ்ரீமதி சாந்தி அசோக்	மந்தைவெளி	24951402
4. ஸ்ரீமதி கௌரீ கருணாகரன்,	மைலாப்பூர்	24320544
5. ஸ்ரீமதி ரமாகந்தரராஜன்,	சென்னை-95	65687635
6. ஸ்ரீமதி பார்வதீ ராமசந்திரன்	அண்ணா நகர்	26215719
7. ஸ்ரீ R. முத்து கிருஷ்ணன்	கொரட்டூர்	26872430
8. ஸ்ரீ S. ரங்கநாத சர்மா,	சேலையூர்	22291720
9. ஸ்ரீமதி புலனேசுவரீ	ராஜகீழ்பாக்கம்	9841212047
10. ஸ்ரீ K. ராஜேசுவரீ	மாடம்பாக்கம்	9962837319
11. ஸ்ரீ S. ஹரிஹரன்	நங்கைநல்லூர்	9841403859
12. ஸ்ரீ S. அனந்தன்	மதுராந்தகம்	9894709418
13. ஸ்ரீ P.R. சுப்ரமண்யம்	K.K. நகர்	23640864
14. ஸ்ரீ N. ஜானகீ ராமசாஸ்தரீ	I.T.I. கிண்டி	24953144
15. ஸ்ரீ R. ஸ்ரீநிவாஸகோபாலாசார்ய	ஸ்ரீரங்கம்	2430632
16. ஸ்ரீமதி ராஜம் சுந்தர்	திருநெல்வேலி	9488326850
17. ஸ்ரீ T.V. ஸ்ரீநிவாஸ தாதாசார்ய	காஞ்சீபுரம்	27269153
18. ஸ்ரீ P.D. ஸ்ரீநிவாஸன்,	திருநின்றவூர்	9445703470
19. ஸ்ரீ R. ரங்கநாதன்	காஞ்சீபுரம்	97910 55428
20. ஸ்ரீ C.A. ஏகாம்பரம்	கோயம்புத்தூர்	0422-2233242
21. ஸ்ரீமதி டி.வி. ஜயலக்ஷ்மி சர்மா, புன்குன்னம்,		0487-2382964
தீரூர்-680 002,		
22. ஸ்ரீமதி கௌரீவேங்கடராமன், காட்கோபர், மும்பை (E)		09757115154
23. ஸ்ரீ V. கோதண்டராமன், Mrs. கீதா ரேகா,		

ஆதம்பாக்கம், சென்னை 9444469638

संस्कृतश्रीः

माला : : 39

NOVEMBER-2016

पुष्पम् 10

कलि : 5109

दुर्मुखि-वृश्चिकमासे

39-1

The Samskrit Education Society Established with the blessings of His Holiness SRI MAHASWAMIGAL of Kanchi Kamakoti Peetam in the year 1957.

OFFICE:

Old 212/13-1, St.Mary's Road, Mandaiveli,
Chennai - 600 028.

PRESENT ACTIVITIES

1. Assisting study of Sanskrit.
2. Publication of books and monthly journal SAMSKRITASRI.

SAMSKRITASRI

Founder Editor

Vaidyasri

S.V. RADHAKRISHNA SASTRI,

Hon. Editor.

Dr. N. VEEZHINATHAN

Editor and Publisher

Dr. S. SRINIVASA SARMA

Hon. Academic Advisors :

Dr. K. SRINIVASAN,

K.S.R.I. Chennai

Smt. Santa Srinivasan

SES, Chennai

Associate Editors :

Pandit S. Ranganatha Sarma, Chennai

Prof. G. Srinivasu, Kanchipuram

Prof. C.V. Seshadri, Chidambaram

१. श्रीगणनाथपञ्चरत्नम्..... ४
२. स्वस्ति । प्रजाभ्यः पालकेभ्यश्च भूयात् । ७
३. कीर्तनानि । ९
४. करुणामृतम् । ११
५. गुरोः त्वङ्कारः आत्मनः स्तवश्च-वधः १४
६. बालबोधः । १८
७. 'षट्कर्मयुक्ता कुलधर्मपत्नी' २१
८. तिरुक्कुरल् २९
९. रघुवंशे द्वादशसर्गे नवमः श्लोकः ३१
१०. செய்யுள் இலக்கணம் 35
११. मुक्तकमौक्तिकानि । ३६
१२. रामाष्टपदी ३९

SUBSCRIPTION RATES

ANNUAL : Rs. 40/-

LIFE SUBSCRIPTION Rs. 400/-

Page Donation Rs. 200/-

Subscription and donations may be sent in the form of crossed D.D./Drawn in favour of the Secretary and Treasurer,

"DD/Cheque should be sent by Speed Post only"

The Samskrit Education Society (Regd.) .

Old 212/13-1, St.Mary's Road, Mandaiveli,

Chennai - 600 028. Ph: 044-2495 14 02

samskritasri@gmail.com

संस्कृतश्रीः Samskrita Sri

3

NOVEMBER - 2016

श्रीगणनाथपञ्चरत्नम् ।

—T.P. परमेश्वरार्यः, कालञ्जेरि ।

प्रातः स्मरामि गणनाथपदारविन्दं
विघ्नान्धकार पटली प्रविभेद दक्षम् ।
सम्पत्प्रदं निखिलकाङ्क्षितदानशौण्डं
ज्ञानप्रदानचतुरं भवसिन्धुपोतम् ॥

வாழ்க்கை நிலையில் அவ்வப்போது நிகழும் இருட்டு, இடையூறுகளை உடைத்தெறிவதில் ஆற்றல் படைத்தவரும், ஸகல ஸம்பத்தைக் கொடுப்பவரும், நாம் விரும்பியவைகளை கொடுப்பதில் வல்லவரும், நமக்கு வேண்டிய ஞானத்தை கொடுப்பதில் தேர்ந்தவரும், ஸம்ஸாரக் கடலைத் தாண்டவைக்கும் படகு போன்றவருமான ஸ்ரீ கணநாதருடைய பாதாரவிந்தங்களை காலையில் நான் நினைவில்கொள்கிறேன்.

प्रातर्भजामि गिरिजातनयं गजास्यम्
लम्बोदरं नतजनेषु कृपाविशिष्टम् ।
विद्या-विवेक-मति-पुष्टि-विशालहृत्त्व-
सौभाग्यसन्ततिमुखान् सुगुणान् ददानम् ॥

தன்னை வணங்குபவரை அருள் கூர்ந்து கவனிப்பவரும், கல்வி, பகுத்தறிவு, நல்ல வலிமை, பரந்த மனப்பான்மை, அரிய நற்பேறுகள், ஸந்ததித் தொடர் இவற்றை நமக்கு கொடுக்க கூடிய ஸ்ரீ கணநாதர் என்ற பார்வதீ பிள்ளையாரை காலையில் ஸேவிக்கிறேன்.

प्रातर्नमामि शिवसूनुमुदारचित्तं
ओङ्कारवेद्यममलं हतपापबृन्दम् ।

आनन्दसान्द्रमखिलेश्वरमाखुपत्रं प्रालेयशैलतनयावदनाम्बुजार्कम् ॥

உதாரமனதுடையவரும், ஓங்காரப் பொருளாய் அறியத் தக்கவரும், தூயவரும், நம் பாபங்களனைத்தையும் அகற்றுபவரும், பேரானந்தம் திளைத்திருப்பவரும், அகில உலகிற்கும் ஈசனாயிருப்பவரும், மூஞ்சூறு வாஹனனாய் இருப்பவரும், பார்வதியின் முக கமலங்களை மலரச் செய்யும் சூர்யனாயிருப்பவருமான ஸ்ரீ கணநாதரை காலையில் வணங்குகிறேன்.

ध्यायामि दन्तिवदनं करुणावतारं

शक्रादिदेवगणवन्दितपादपीठम् ।

चैतन्यदाननिपुणं स्फुरदात्मतत्त्वं

पापघ्नमङ्गिकमलाश्रितमानवानाम् ॥

கருணைத் தோற்றமுடையவரும், இந்தரன் முதலிய தேவகணங்கள் வணங்கிவரும் காலடித் தடத்தையுடையவரும், உலகினருக்கு புத்தி கூர்மை நல்கும் திறம்படைத்தவரும், ஆத்ம தத்த்வமாகவே யிருப்பவரும், காலடித் தாமரையை நாடியவரின் பாபங்களைக் களைப்பவருமான ஸ்ரீ யானைமுகத்தோனை தியானம் செய்கிறேன்.

संस्तौमि शौर्यनिधिषण्मुखपूर्वजातं

साहित्यशास्त्रनिपुणत्वविधानदक्षम् ।

वेदान्तवेद्यमखिलप्रभुमेकदन्तं

प्रेमाधिवासमनघं परमृद्धि-सिद्धयोः ॥

சூரத் தனம் நிரம்பிய ஆறுமுகத்தோனின் முன்தோன்றலும்,

ஸாஹித்ய - ஸாஸ்த்ரங்களில் புலமையைத் துலங்கச் செய்வதில், தேர்ந்தவரும், வேதமுடிவான உபநிஷத்துகளில் அறியத் தக்கவரும், அகில உலகிற்கும் தலைவரும், அப்பழுக்கில்லாத ருத்தி-ஸித்தி ஆகியோரின் அன்பின் இருப்பிடமாயுமிருக்கிற ஏகதந்தரை ஸ்துதிக்கிறேன்.

विद्या विवादाय धनं मदाय शक्तिः परेषां परिपीडनाय ।

खलस्य, साधोर्विपरीतमेतत् ज्ञानाय दानाय च रक्षणाय ॥

கயவர்களின் கல்வியறிவு வாதாடவும், செல்வம், திமிர் கொள்ளவும், உடல் வலிமை, பிறரை துன்புறுத்தவுமே பலயன்படும். இதற்கு மாறாக சாற்றோரின் கல்வி பிறருக்கு அறிவூட்டவும், செல்வம், தானம் செய்வதற்கும், உடல் வலிமை, பிறரைக் காக்கவும் பயன்படும்.

—ஸுபாஷிதம்.

अनासक्तस्य विषयैः विद्यानां पारद्वयः ।

तस्य धर्मतेरासीत् वृद्धत्वं जरसा विना ॥

உலகத்து இன்பங்களுக்கு நெருங்காதவன் திலீபன், கல்வி-கேள்விகளிலோ கரைகண்டவன் அவன். அத்துடன், தர்ம நெறியில் பற்றும், பெருமையும் கொண்டவனாக விளங்கினான். அதனால் அவனுக்கு முதுமை என்ற முத்ரையில்லாமல் கிழத்தனம் வந்துவிட்டது ! போலும் !

—காளிதாஸர்-ரகுவம்சம்.

गहनमपररात्रप्राप्तबुद्धिप्रसादाः कवय इव महीपाः चिन्तयन्ति अर्थजातम् ।

கவிகள் பின் இரவில் புத்தித் தெளிவுபெற்று வாச்ய-லக்ஷ்ய-வ்யங்க்யார்த்தங்களைப் புரிந்து கொள்வது போல் அரசர்களும் அந்த பின், இரவு பொழுதில் ஸாம-தான-பேத-தண்டங்களை ஆராய்ந்து தெளிவுகொள்கின்றனர்.

மஹா.பா. 11.6

स्वस्ति । प्रजाभ्यः पालकेभ्यश्च भूयात् !

स्वस्ति प्रजाभ्यः परिपालयन्तां न्याय्येन मार्गेण महीं महीशाः ।
गोब्राह्मणेभ्यः शुभमस्तु नित्यं लोकाः समस्ताः सुखिनो भवन्तु ॥

प्रजाः जनाः । इयं जातिः, इदं कर्म, इदं लिङ्गं, इदं वयः
इति न कश्चिदपि विशेषश्चिन्तनीयः । अविशेषेण सर्वे जना ग्राह्याः
। तेभ्यः स्वस्ति सुस्थितिः, क्षेमः अस्त्विति प्रथमा प्रार्थना । राजानः
(पुराकाले; इदानीं तु रक्षाधिकृताः नेतारः) पालकाः । प्रजाः
पाल्याः । मनुष्याणां मिथो बहुविधः सम्बन्धः । तत्रा यमेकः राजा
प्रजा इति । पाल्य-पालक भावरूपोऽयम् । तत्र पाल्यानां
प्राधान्यम् । पाल्य-पालनाय हि पालकाः । तस्मात् प्रथमप्रार्थनीयं
प्रजानां स्वस्तिमत्त्तम् । अथ तदनुगुणा प्रार्थना पालकविषये क्रियते-
परिपालयन्तां न्याय्येन मार्गेण इति । पालनं नाम इदं, तच्चेदशमिति
विवेकः तावदुर्लभः । विवेकिनोऽपि कामक्रोधादिभिः
आन्याय्यमाचरन्ति । अधिकारश्च महान् दर्पहेतुः बलात् अपथे पदं
कारयति । अतो न्याय्येन मार्गेण महीपरिपालनमनन्तरं प्रार्थनीयं
भवति ।

व्याधि-तस्कार शत्रुभ्यो भयं विना स्थितिः प्रजानां
सुस्थितिः । एतत्सम्पत्त्यनुगुणं कर्म राज्ञां (अधिकृतानां) पालनम् ।
तदुभयं प्रार्थितम् । अत्रैव जीवनप्रार्थनमप्यन्तर्भूतम् । अजीवतां हि
स्थितिरेव नास्ति । का तत्र सुस्थितिर्नाम या प्रार्थ्येत । तत्र जीवने
प्रधानहेतुर्वृष्टिः । सा यज्ञसंभवा । यज्ञस्य द्वे रूपे हव्यं होता इति ।
अस्य द्वयस्य क्षेमप्रार्थनं परतः क्रियते — 'गोब्राह्मणेभ्यः' इति ।
एवं तत्तदधिकारानुगुणतया विभज्योपदिष्टे कर्मणि सम्यङ्निर्वृत्ते

प्रजानां योग क्षेमकृतिर्भवति । तासु सुस्थितासु (सुखितासु) राजानः
 (अधिकारिणः, शासका) सुरव्यन्ति । यष्टारो ब्राह्मणाश्च । दोग्ध्यो
 गावश्च । अन्ये च सर्वे प्राणिनः । परमफलभूता इयं स्थितिः अन्ते
 प्रार्थ्यते - लोकाः समस्ता इति । इमाः प्रार्थनाः वयं सम्प्रति पुनः
 पुनः करवाम ! क्षणे क्षणे करवाम । यतः इदानीन्तनी परिस्थितिः
 इयमीदृशी-शोचनीया । ईश्वरेण अनुगृहीतानां पञ्चानां भूतानां (अपि
 !) अस्माकीनैः प्रवर्तनैः शोचनीया सञ्जाता । इदानीमेव सद्यः
 ईश्वरः सम्मुखे तिष्ठेच्चेदपि समीचीनता संभवेद्वा ? इति आशङ्कैव ।
 सर्वेषां, संभूय कृतेन सङ्कल्पेन शिवं भूयात् ! शिवसङ्कल्पमस्तु !

உ

ஜனவரி 2012 பாடமாலா பரீக்ஷைகள்
 ஸம்ஸ்க்ருதஸ்ரீ பாடமாலா பரீக்ஷை ஜனவரி 7, 8
 தேதிகளில் நடைபெற உள்ளது. இதில் கலந்து
 கொள்பவர்கள் ஒரு பரீக்ஷைக்கு ரூ. 20/- வீதம்
 Societyக்கு நேரில் அல்லது மணி ஆர்டர் மூலமாக
 25.12.2011க்குள் செலுத்தி பெயரை பதிவு செய்து
 கொள்ளவும். பரீக்ஷைகள் வரிசைக்ரமமாக
 1,2,3என்று எழுதவேண்டும் ஒவ்வொரு பரீக்ஷை
 தேர்வு பெற்றவர்கள் அடுத்த அடுத்த பரீக்ஷைகளில்
 கலந்து கொள்ள தக்கவர்கள். மற்ற விவரங்களுக்கு
 Societyயில் தொடர்பு கொள்ளவும்.

ஸம்ஸ்க்ருதஸ்ரீ எஜுகேஷன் ஸொஸைடி.

Old No. 212/13-1, St., Mary's Road,

Mandaiveli, Chennai - 600 028

Phone : 24951402, (Near R.T.O. Office, Mandaiveli)

कीर्तनानि ।

—चिदम्बरम्-तङ्ग रामलिङ्गदीक्षितः M.A., M.Litt.

रागः शुद्धधन्यासि)

पल्लवी

महाविष्णुना संरक्षितोऽहम्

चित्रकूटनिवासेन (महा)

अनुपल्लवी

कण्वादि-मुनि-वन्दितेन

कमलाम्बामनोहरेण (महा)

चरणम्—

कुलशेखरादिपूजितेन

भक्तवत्सलेन मुकुन्देन ।

हृदिभावितशिवनृत्येन

गोविन्दराजेति प्रथितेन (महा)

रामलिङ्गमखि-विनुतेन (महा)

—*—

रागः—नाट्टै)

पल्लवि

महागणपतिं भजाम्यहम्

सङ्कटहरणशीलम् (महा)

अनुपल्लवि—

पर्वतराजकुमारिका-प्रिय-

कुमारं सुकुमारं श्री..... (महा)

फणिभूषिताङ्गं भक्तजनप्रियम्
बलैश्वर्यप्रदं विघ्नविनाशकम् (महा)
चरणम्

सार्वभौमनुतं सामवेदप्रियं
प्रणवस्वरूपं प्रणतार्तिहरम्, (महा)
गजमुखधरं गम्भीरवैभवम्
रामलिङ्गमखिनुतं भुवनेश्वरम् ॥ (महा)

देवानां भद्रा सुमतिः कृज्यताम् ।
देवानां रातिरभि नो निवर्तताम् ।
देवानां सख्यमुपसेदिमा वयं ।
देवा न आयुः प्रतिरन्तु जीवसे ॥

सरसकोमलस्वभावानां देवानां या भद्रा सुमतिः सा अस्माकमपि
तथैव सम्पद्यताम् । देवानां स्वभावतः विद्यमाना रातिः - दानबुद्धिः
- अस्माकमपि नियमितरूपेण वर्तताम् । वयम् देवानां सख्यमपि
अतिसुलभतया आप्रवाम । देवाः - दिव्यपुरुषास्ते - अस्मान्
प्रकृष्टरूपतया जीवितुं आयुः ददतु । इति भावार्थः ।

-(ऋग्वेदे ! १.८९.२)

करुणामृतम् ।

(गुरुवायुपुरेश्वरैभवम्) अनुवर्तते

—तामरश्चेरि शङ्करन् भट्टतिरिक्तम् ।

भोक्ताऽसि यज्ञतपसां, भुवनेश्वरोऽसि
भूतान्तरेषु निखिलेषु सुहृद्विभासि ।
जानन्निदं समधिगच्छति मुक्तिमित्थम्
गीतोपदेशमनुसृत्य भजाम्यहं त्वाम् ॥

१

दुर्निर्ग्रहं चपलमेव मनस्तथाऽपि
वैराग्ययुक्तपरिशीलनसंनियम्यम् ।
यस्त्वात्मनिष्ठितमिदं कुरुते स योगी
ब्रह्मैव भाति, तदवस्थमिमं विधेहि ॥

२

दैवी गुणत्रयवती दुरतिक्रमा च
माया तवाज ! गिरिशादिभिरप्यधृष्या ।
तां जन्ममृत्यु-परितापकरिं विजेतुं
त्वामेव यामि शरणं भुवनैकनाथम् ॥

३

यस्य स्मृतिर्भवति देहवियोगकाले
तद्भावभावितमतिस्तमुपैति मर्त्यः ।
इत्थं त्वयोक्तमनुसृत्य विभो ! सदा त्वां
स्मर्तुं समर्थमिह मां कृपया कुरुष्व ॥

४

आश्वासदं यदुदितं 'समुपासते मां
ये वा मदर्पितहृदश्च गतान्यभावाः ।

तेषां वहाम्यह मपायविहीन योग-

क्षेमं तदच्युत ! भजामि दयानिधिं त्वाम् ॥

५

स्वीयोक्तिलङ्घनभयाद्रणरङ्गतो यः

कुन्तीसुतं सशपथं त्वरितं चकार ।

‘भक्तः प्रणश्यति’ न हीत्यतुलानुकम्पं

तं त्वामुपैमि शरणं कृत भक्त्यपेक्षम् ॥

६

‘श्रीमद्द्युतियुतमूर्जितमत्र यद्य-

तेजोशभूतमखिलं तदिति त्वयोक्तम् ।

किं नाम तद्रहितसत्त्वमतस्त्रिलोक-

व्याप्तं त्वदंशमुचितादरमानतोऽस्मि ॥

७

यद्दर्शितं रणगताय धनञ्जयाय

संख्यातिगावयवमद्भुतविश्वरूपम् ।

अन्यत्र चाच्युत ! विनाशितदुष्टवर्गं

तन्नः स्मृतं सकलशत्रुभयं धुनोतु ॥

८

भक्तिः क्रियास्तव विभो महिमानुभूतिः

भूतेषु वैररहितत्वमसङ्गता च ।

स्वप्रापकास्समुपदिष्टमुपायमेतं

स्वीकृत्य तावककृपोल्लसितः कदा स्याम्? ॥

९

मैत्री कृपा, शमदमौ, सकलेषु भूते-

ष्वद्वेषता, सहनसाम्य, शुचित्वयोगाः ।

इत्यादयो बहुगुणा निवसन्ति यस्मिन्

भक्तः प्रियस्तव, तादृगहं कदा स्याम्? ॥

१०

भूतान्तरेषु निखिलेष्वतिसूक्ष्मरूपः

संशोभसे गगनवत्तव नास्ति लेपः ।

एवं प्रकाशयसि लोकमिमं यथाऽर्कः

क्षेत्रं समस्तमपि तादृशमाश्रये त्वाम् ॥

११

सत्त्वं करोति सुखसङ्गमनेककर्म-

स्वासक्तिमच्युत रजश्च तमः प्रमादम् ।

एतान्यतीत्य परया दृढया च भक्त्या

प्राप्स्यामि तावकपदं यदि ते कटाक्षः ॥

१२

वैश्वानरस्सकलदेहगतस्त्वमन्नं

भुङ्क्ते चतुर्विधमपेक्षितवायुयुक्तः ।

जीवात्म-भूतनिकरानतिरिच्य विश्वं

धत्से च तं परिभजे पुरुषोत्तमं त्वाम् ! ॥

१३

(अनुवर्तते)

धनैर्निष्कुलीनाः कुलीना भवन्ति,

धनैरापदं मानवा निस्तरन्ति ।

धनेभ्यः परो बान्धवो नास्ति लोके

धनान्यर्जयध्वं धनान्यर्जयध्वम् ॥

செல்வங்களால், நற்குடிப் பிறவியில்லாதவனும்
நற்குடிப் பிறந்தவரெனாகிருன். மனிதர், செல்வச்
செழிப்பால்தான், ஆபத்தையும் தாண்டிவிடுகிறார்கள்.
உலகில் தனங்களைவிடச் சிறந்த உறவினரில்லையே !
ஆதலால், செல்வத்தை நாடிச் சம்பாதிப்பவர்கள் ஜனங்களே !
தனத்தைத் தேடுங்களே !

—कस्यापि ।

गुरोः त्वङ्कारः, आत्मनः स्तवश्च-वधः

—मधुकरः ।

धर्मः अनुष्ठेयः । परन्तु तस्य मार्गः अतिगहनः । धर्मसङ्कटे महान्तः आश्रयणीयाः । ते यथा वदेयुस्तथा धर्मावलम्बनं वरम् । धर्मसङ्कटे पतितमर्जुनं पश्यामः, आगच्छन्तु—

कर्णशराभितप्तः पार्थो राजा युधिष्ठिरः, फल्गुनस्य मुखात् सूर्यं सूर्यं कर्णं कुशलिनं निशम्य क्रुद्धो धनञ्जयमेवमुवाच — हे फल्गुन ! त्वं कर्णं कौरवसेनाया अर्धं च हनिष्यामीति मयि प्रतिज्ञाय, मां मद्भ्रातृन्, युद्धार्थं मया समानीतान् सृञ्जयकेकयादींश्च शत्रुमध्ये प्रवेश्य, प्रतिज्ञामनिर्वर्त्य, अस्माकं जीवितसंशयं, शत्रुसकाशात् अतिमात्रपराभवं चाकरोः । तव जननात्सप्तमेऽह्नि कुन्तीं प्रति आकाशवाणी काचित् श्राविता यथा — ‘तवानन्ददायी महात्मा पुत्रः स्वेषां जयाय, द्विषतां वधाय च जातः, अस्मात्परो धनुर्धरो न भविता, एतस्य विजेता च कश्चित् न भूतो न भविष्यति’ इति । इमं वृत्तं शतशृङ्गमूर्ध्नि महर्षयोऽप्यशृण्वन् । एवं विधः त्वं नाद्य तथा भूतः । अहोबत ! देवा अपि नूनमनृतं वदन्ति ।

‘तथा कथयतामृषीणां वचनमप्याकर्ण्य, सुयोधनं प्रति न प्रणतोऽस्मि । महाभये रणे भीमो रुष्टः सूतपुत्रस्य वशं प्राप्तं मां विमोच्य तीक्ष्णेन शरेण कर्णं बिभेद । स गदाहस्तः निजजीवनं तृणाय मत्वा समेतैः कुरुभिरन्यैश्च सहायुद्धयत । यदि महाबलौ अभिमन्युघटोत्कचौ जीवेताम्, न मे कर्णात् ईदृशः परिभवः स्यात् । त्वद्वा कृतं शुभं, कपिध्वजं रथं समास्थितो जातरूपत्सरं खड्गं

तालमात्रसमं धनुश्च बिभ्रत्, केशवेनोह्यमानश्च सन् कथं कर्णादपैतुं
 व्यचिन्तयः ? । यदि च केशवाय गाण्डीवं प्रदाय तस्य यन्ता भवेः
 तदा स उग्रं कर्णं गृहीतवज्रो मघवा इव वृत्रं, क्षणेन मारयेत् - इति
 युधिष्ठिरः चुकोप । तथाविधं तं सङ्क्रुद्धः अर्जुनः 'गुरुः'
 इत्यप्यचिन्तयित्वा जिघांसुः असिं जग्राह । चित्तज्ञः केशवस्तस्य
 कोपं प्रशमयन्नेवमुवाच — अर्जुन ! 'युधिष्ठिरो द्रष्टव्यः' इति किल
 समागतोऽसि । स भवता कुशली दृष्टः । हर्षकाले सम्प्राप्ते कुतो
 मन्युस्त्वां समाविशत् ? इह यस्ते वध्यो भवेत् न तं पश्यामि । कस्मात्
 त्वमिमं खड्गं गृह्णासि ? — इति । एवमभिहितः, कटाक्षेण केशवं
 युधिष्ठिरं च प्रेक्षमाणः प्रसरन्सर्प इव श्वसन् केशवं प्रत्याह - 'अन्यस्मै
 देहि गाण्डीवमिति यः प्रचोदयेत् तस्य शिरोऽहं भिन्धाम् इति
 ममोपांशु व्रतम् । यस्मान्मां राजा केशवाय धनुर्देहीति अवदत्
 तस्मात्तं हत्वा प्रतिज्ञां पालयिष्यामि । एतदर्थमेव खड्गः समगृह्यत ।
 एवमुपस्थिते धर्मव्यतिकरे भवान् यथा मां वक्ष्यसि तथाऽहं
 करिष्यामि' — इति प्रत्याह पार्थः ।

‘धिकं त्वाम् । अकाले अनया संरम्भक्रियया त्वया वृद्धा न
 सेविताः’ इतीदानीं जानामि । धर्मलोपाङ्घ्रीतोऽपण्डितश्च त्वं मधुना
 पाण्डवश्रेष्ठे युधिष्ठिरे यथा कर्तुं व्यवस्यसि तथाकर्तुं धर्मविज्ञानिनः
 न व्यवस्येषुः किल । त्वया बालेनेव सता, एतद्व्रतं पुराकृतम् ।
 मौख्यादेव अधर्मयुक्तं कार्यं आचरितुं व्यवस्यसि । अज्ञानात् त्वं
 सत्यं रक्षसि । ‘सत्यं धर्म’ इति बहवो जना वदन्ति, तदभ्यनुज्ञातम्
 । तत्तु न सर्वत्र शिष्यते । ‘विवाहकाले ऋतुसंप्रयोगे प्राणात्यये
 सर्वधनापहारे । विप्रस्य चार्थोऽप्यनृतं वदेयुः

पञ्चानृतान्याहुरपातकानि' इति महान्तो वदन्ति । अनृतं वाच्यं भवेत्, हिंसा न कदाऽपि कार्या । प्राणिनां वधात् धर्मो वृथा मतः । अयुद्धचमानस्य, गुरोः, अशस्त्रस्य, पराङ्मुखस्य, द्रवतः, शरणं गतस्य, कृताञ्जलेः, प्रमत्तस्य च पुरुषस्य वधो बुधैर्न पूज्यते । तथाविधं धर्मं यथावद्विजानन्तं ज्येष्ठभ्रातरं प्राकृतोऽन्यः पुमानिव कथं हन्तुकामोऽभिधावसि? — इत्यादि सनिदर्शनं धर्माधर्मविवेक-मुत्पाद्य' तस्यावध्यो युधिष्ठिरः' इति बुद्धिमुदपादयत् ।

अथार्जुनः हितं मनोहारि च भगवद्वाक्यं बहुधाऽभिनन्द्य एवमवादीत् — 'श्रीधर ! मम व्रतं जानासि । यथा मम प्रतिज्ञा सत्या भवेत्, यथा च युधिष्ठिरः जीवेत् तथा मम बुद्धिं दातुं त्वमर्हसि' इति । एवं प्रार्थितः श्रीकृष्णः पार्थमित्थमभाषत — 'पार्थ ! राजा कर्णशरैः विक्षतः श्रान्तश्च । तस्मात्त्वां परुषाणि वाक्यान्यवोचत् । युद्धे कर्णे हते कुरवः निर्जिताः स्युः इति स मन्यते । मानवः प्रायशः सम्मानवान् जीवलोके जीवितुमिच्छति । अवमानवान् मृतसमानः भवति । युष्माभिः भ्रातृभिरन्यैश्च युधिष्ठिरः सुबहु मानितः । तादृशं तं 'त्वम्' इत्युक्त्वा तस्यावमानं यथाकथं चित्कलय । त्वमित्युक्तो गुरुर्निहतप्रायः भवति । अतः युधिष्ठिरे एवमाचर । ततोऽस्य पादावभिवाद्य पश्चात् श्रेयः पदं सान्त्वयुक्तं हितं च वचनं ब्रूयाः । धर्ममार्गानुसारी प्राज्ञो राजा, भ्राता च युधिष्ठिरः तव विषये कोपं न जात्वपि कुर्यात् । पापावहात् अनृताभासात् भ्रातृवधाच्च मुक्तो हृष्टश्च, पश्चात्कर्णं जहि' इति । जनार्दनैवमुक्तः अर्जुनः, अकृत्रिममित्रस्य तद्वचः प्रशस्य धर्मराजं प्रति, अनुक्तपूर्वाणि परुषाणि वचनानि प्रसह्य प्रयुक्तानि बभाषे — 'राजन् ! मा त्वमद्य

पापं व्याहरस्व । त्वं रणाङ्गणात् क्रोशमात्रे व्यपोह्य तिष्ठसि ।
 शत्रोश्चतुरङ्गसैन्यं शरैर्गदया, असिना, कराभ्यां पादभ्यां च
 विध्वंसयन् भीमसेनस्तु मां गर्हितुमर्हसि । तथा सर्वलोक प्रवीरान्युद्धे
 विनाशयन्तो नकुलसहदेवादयोऽपि मामुपालब्धुमर्हन्ति । न
 त्वमुपालब्धुमर्हसि । द्यूते प्रमत्तेन, मूढेन कृतकार्ये निर्लज्जेन
 द्रौपदीतल्पसंस्थेन त्वया, अकारणादेव इदं वैरं, राज्यविनाश —
 वनवासदुःख - अभिमन्युनाशादिजनितं व्यसनं च प्रापितम् । त्वदर्थे
 महारथा भीष्मद्रोणदयो निपातिताः । अनार्यजुष्टं पापं स्वयं कृत्वा,
 अस्मद्वारा व्यसनं तितीर्षसि । त्वमस्मान् क्रूरैर्वाक्प्रतोदैः मा तुदः
 । नीचबुद्धिः त्वं मां वृथा कोपयसि इत्यादिवाक्यैः विनिन्द्य,
 विनिःश्वस्य कोशात् असिमुदहरत् ।

‘किमिदम् किमिद’मिति प्रतिषिद्ध्य, सत्यमुत्तरं प्रब्रूहि-इति,
 तवार्थसिद्धये पुनर्वचः प्रवक्ष्यामीति च श्रीकृष्णः अर्जुनं समादधे ।
 वस्तुतः पश्चात्तापतप्तोऽर्जुनः — ‘गुरौ प्रसह्य परुषभाषणात्
 पापभागहं मामेव स्वयं हनिष्यामी’त्यभाषत ।

धर्मभृतां वरिष्ठो जनार्दनस्तद्वचो निशम्य इत्थमाचष्ट—

(अनुवर्तते)

विश्वानि देव ! सवितर्दुरितानि परासुव ।

यद्भद्रं तन्म आसुव ।

சூர்ய பகவானே ! எனது துரிதங்களனைத்தையும்
 போக்கி, எது மங்களகரமானதோ அதை எனக்கு
 உண்டாக்கித் தாருமே !
 —தெ. யஜ்ஞர்வேதம்

बालबोधः । (अनुवर्तते)

—प्राचार्यः डा. विष्णुपोत्तिः, उपकुलपतिः SCSVMV विश्वविद्यालयः, काञ्चीपुरम् ।

- क्रमेण नारीरूपाणि आकारादि क्रमेण वै ।
उदाह्रियन्ते बालाना मभ्यासाय बहून्यथः ॥ ५७
- रमा रमे रमाश्चेति रमां रमे रमास्तथा ।
रमया च रमाभ्याश्च रमाभिस्तदनन्तरम् ॥ ५८
- रमायै च रमाभ्यश्च रमाभ्यस्तदनन्तरम् ।
रमायाश्च रमाभ्याश्च रमाभ्यस्तद्वदेव च ॥ ५९
- रमायाः रमयोस्त्वेवं रमाणामित्यपि ध्रुवम् ।
रमायां रमयोस्तद्वत् रमास्वपि च हे रमे ॥ ६०
- एवं भवन्ति रूपाणि सप्तस्वपि विभक्तिषु ।
प्रमदा च व्यथा चैवं लता गङ्गा अजा क्षमा ॥ ६१
- शिला भार्या कथा चैवं निद्रा कान्ता च बालिका ।
कन्यका महिला चैवं विद्या क्रीडा तथैव च ॥ ६२
- मतिबुद्धिस्मृतिर्भित्तिर्नीतिः प्रीतिश्च भूत्यपि ।
गतिः कान्तिस्समृद्धिश्च नियतिर्मुक्तिरित्यपि ॥ ६३
- इकारान्ताश्च ते शब्दाः स्त्रीलिङ्गे परिकीर्तिताः ।
रजनी सुन्दरी पत्नी वाणी प्राची सरस्वती ॥ ६४

पुरी देवी च पुत्री च कौमुदी च विभावरी ।	
ईषद्भेदेन लक्ष्मीः श्रीः ईकारान्ताश्च संस्मृताः ॥	६५
उकारान्ताः भवन्त्येते धेनुश्चुस्तथा हनुः ।	
ऊकारान्तस्तथा चैवं चमूः श्वश्चुस्तथा वधूः ॥	६६
भवेद्भूरपि किन्त्वत्र सुभूः किञ्चिच्च भिद्यते ।	
माता च मातरौ चैवं याता चान्या स्वसा तथा ॥	६७
ऋकारान्तगताश्शब्दाः प्रोक्तास्साम्यमुपागताः ।	
पुल्लिङ्गेन तथौकाराः अन्ते येषां समञ्च ते ॥	६८
अन्ते च क्लीबशब्दाना मकारान्तक्रमेण वै ।	
बालानां सुखबोधाय सङ्ग्रहः क्रियते तथा ॥	६९
ज्ञानं ज्ञाने च ज्ञानानि ज्ञानं ज्ञाने तथैव च ।	
प्रथमायां द्वितीयायां रूपभेदो निरूप्यते ॥	७०
वनं फलं मुखश्चैवं नयनं धनमित्यपि ।	
गृहं जलं तथा पद्म मरण्यं विमलं तथा ॥	७१
तृतीयादिषु पुंवत्ते शब्दाः क्लीबे भवन्ति च ।	
इकारान्ताश्च वार्याद्याः वारि चैवञ्च वारिणी ॥	७२
वारीणि दधि चेत्येवं दधिनि च दधीनि च ।	
वारिशब्दस्तृतीयायाः वारिणेति भवेत्तथा ॥	७३
वारिणे वारिणश्चैवं दध्ना दध्ने तथैव च ।	
दध्नश्चेति तथा सर्वं पुंसा तुल्यञ्च चिन्तयेत् ॥	७४

एवमेवास्थि सक्थ्याद्याः इकारान्तगताः स्मृताः ।

उकारान्तस्तथा क्लीबे मधु जानु तथा त्रपु ॥ ७५

जतु दारु तथा श्मश्रु अम्बश्रु मृदुवस्तुनी ।

एवमेव च मृद्धादि विशेषण पदानि च ॥ ७६

ऋकारान्तास्तथैव स्युः कतृ नेतृ च धात्रि च ।

नप्तृ हर्तृ रक्षितृ च विशिष्टार्थप्रदायकाः ॥ ७७

पदानि व्यञ्जनान्तानि प्रदर्श्यन्ते च कानिचित् ।

आदौ पुल्लिङ्गमाप्तानि क्रमात् स्त्री च नपुंसकम् ॥ ७८

हकारान्तो हि लिट्शब्दः लिट् लिहौ तथा लिहः ।

लिहं लिहौ लिहश्चेति क्रमात् बोध्यो लिहा अपि ॥ ७९

लिट्भ्याञ्च लिट्भिरित्येवं लिहे लिट्भ्यां तथैव च ।

लिट्भ्यो लिहस्तथा लिट्भ्यां लिट्भ्यश्च लिह इत्यपि ॥ ८०

लिहोर्लिहां लिहीत्येवं लिहोर्लिट्सु स लिटत्सु च ।

आस्वाद्यमाने लिट्शब्दः प्रयुक्तो दृश्यते बुधैः ॥ ८१

दोग्धीति धुक्स्यात् पुल्लिङ्गे हलन्ते हान्त एव सः ।

दुहा धुग्भ्याञ्च धुग्भिश्च रूपभेदो निरूप्यते ॥ ८२

मुक्च धुक्चेति स्नुक्चेति विश्ववाट्चेति स्निक्तथा ।

प्रथमायां हान्तशब्दाः ज्ञेयाश्चैवश्च पूर्ववत् ॥ ८३

(अनुवर्तते)

‘षट्कर्मयुक्ता कुलधर्मपत्नी’

—निष्ठल सुब्रह्मण्यशास्त्री, पोन्नूर, गुण्डूर।

षट्कर्मयुक्ता कुलधर्मपत्नीत्यंशमाश्रित्य वयमद्य ब्रूमः । भारतीयसंस्कृतौ महानस्ति विशेषः कुलकान्ता उद्दिश्य । स्त्रियः माननीया इत्येव अस्माकं संस्कृतिः दृढं वक्ति । पुराणेष्वपि स्त्रियो रक्षया इति बहुशः दृश्यते । नावमान्याः स्त्रिय इत्यपि । ‘स्त्रीषु दुष्टासु कौन्तेय जायते वर्णसङ्करः’ इति गीतायां भगवता कृष्णेन स्वयमेव उक्तम् । अतः स्त्रियो दुष्टा मा स्पुरिति । एतद्व्यतिरेकदिशा साधुस्त्रीणां प्रशंसा बहुत्र श्रूयते । भारतीया संस्कृतिः समस्तेऽपि विश्वे उत्कृष्टतमा भातीति विदितचरमेव सर्वेषां वः । अस्यां स्थितौ भारतीयाङ्गना कुलधर्मैः युता कथं स्यात् ? तादृशवनितायां कानि लक्षणानि अस्माभिरुपलक्षणीयानि ? तल्लक्षणानां समन्वयः कथमित्यस्मिन् विषये सोदाहरणं प्रस्तूयते । आदौ ‘षट्कर्मयुक्ता कुलधर्मपत्नी’ इत्यस्य सम्पूर्णः पाठः द्यताम् —

‘कार्येषु दासी करणेषु मन्त्री रूपे च लक्ष्मीः क्षमया धरित्री ।
भोज्येषु माता शयनेषु रम्भा षट्कर्मयुक्ता कुलधर्मपत्नी ॥’

गृहकर्मसु दासीव प्रवर्तेत इत्यत्र कार्याणि बहूनि कर्तुमक्षमापि, अनारोग्ययुक्तापि येन केनापि प्रकारेणापि कुर्वीत एव इति नायमर्थः । गृहकार्येषु सम्यक् ज्ञानं प्रथमतः स्यात् । कर्म कथं कदा कर्तव्यं ? आदौ यत्कर्म कर्तुं योग्यं, तदनन्तरं च किमिति साधु चिन्तयेत् । गृहकर्मसु यत्किञ्चिदपि कर्म नाहं करोमि ममैव सर्वे जनाः कर्माणि कुर्वन्तु अहं विग्रह इव स्थास्यामि, केवलं भक्षणं,

निद्रां, इतस्ततः चलनमेव अङ्गीकरोमीति वदनं युक्तं न भवति खलु । शरीरस्य अक्षमत्वे कर्म कुर्विति वृद्धाः न वदन्ति । यदि वदन्ति कुत्रापि तदा तेषामेव दोषः । दासीशब्देन कार्यकरणसामर्थ्यं सूच्यते । एवमेव बहुकार्येषु सत्स्वपि गृहजनेषु, समययस्केषु, शिशुषु च क्षमया वर्तनमेव भारतीयस्त्रीणां धर्मः । कार्यकरणदक्षतायाः क्षमायाः महाभारते कुन्ती उदाहरणं भवितुमर्हति ।

गुरुषु विनयः सेवाभावश्च क्षमा च कुन्त्याः सहजतया वर्तन्ते । कुन्ती शूरनामकस्य यादवराजस्य सुता, वसुदेवस्य सोदरी च । पितृगृहे वर्तमानायां तस्यामेकदा दुर्वासा नाम अतीव क्रोधनो महर्षिः शूरस्य अन्तःपुरे स्थितवान् । तदा राजा स्वसुतां कुन्तीं मुनिसेवनाय न्ययुङ्क्त ।

दुर्वास महर्षिः कुन्तीं परीक्षितुकामः किञ्चिदिव बहिर्गत्वा झटित्येव अहमागमिष्यामि इत्युक्त्वा गत्वा अर्धरात्रे आगच्छतिस्म । यातेषु कतिपयदिनेषु आगन्तास्मि इति उक्त्वा गत्वा अल्पकाल एव पुनरागत्य आहारं देहीति वदति स्म । यस्मिन् कस्मिन् समयेऽपि क्षमावती प्रसन्नहृदया भूत्वा नानाभक्ष्याणि ददाति च । सपत्नी-कुमारौ नकुलसहदेवावपि स्वसुतनिर्विशेषं ददर्श । धर्मजभीमार्जुन-नकुलसहदेवानां भोजनदाने शुद्धां क्षमां प्रदर्श्य भोज्येषु माता इत्युक्तेः उदाहतिः बभूव ।

द्रौपदी सर्वशास्त्रज्ञा सर्वधर्मज्ञानवती युक्तायुक्तविवेकचतुरा सम्भाषणबोधनचतुरा दृश्यते । सभायां विराटपर्वणि धर्मजादीनां पुरतः 'मम वल्लभः जडः ज्येष्ठानां मार्गमनुसरन्ति कनिष्ठाः खलु, अतोऽहं शैलूषिकेति निपुणालापं कृतवती । (श्वश्रु) कुन्त्या अपि

मम तु पुत्रेभ्योऽपि सुषैव गरीयसी इति प्रोक्तम् । अतः स्वश्वराः
प्रशंसां लब्धवतीत्येनेन वृत्तान्तेन अस्याः गुणगरीयस्त्वं ज्ञायते ।
तत्तत्समयेषु कर्तव्यविषयान् पाण्डवेभ्यो बोधयन्ती 'करणेषु मन्त्री'
इत्युक्तेः सार्थक्यं गमयति ।

अपि च, करणेषु मन्त्री इत्यस्यास्सूक्तेः धृतराष्ट्रपत्नी गान्धारी
अपि उदाहरणं भवितुमर्हति । प्रथमद्यूते जिताः पाण्डवाः
दुरोदरच्छद्मना दुर्योधनादिभिः । द्वितीयवारं पुनः द्यूताय
पाण्डवानानयेति दुर्योधनस्य मायया, ममतया व्यामोहेन आकृष्टो
धृतराष्ट्रमहाराजः दूतं प्रेषयितुमुद्युक्तः । तत्समये गान्धारी स्वभर्तारं
महाराजं धृतराष्ट्रमेवमाह—

‘मा कुलस्य क्षये घोरे कारणं त्वं भविष्यसि ।

तस्मादयं मद्बचनात् त्यज्यतां कुलपांसनः ॥’ (सभा. ७२)

अयं नौ सुतः दुर्योधनः कुलक्षयकारी ‘जातमात्र एव जम्बुक
इव चुक्रोश । एष त्याज्य इति विदुरादिभिः तत्समये एवोक्तम् इति
प्रोवाच गान्धारी ।

श्रीकृष्णे सन्धये सभायां वदति दुर्योधनस्सभातो बहिर्जंगम ।
तदा गान्धारी धृतराष्ट्रमुद्दिश्य निर्भयमेवमाह—

‘त्वं ह्येवात्र भृशं गर्ह्यः धृतराष्ट्र सुतप्रिय ।

यो जानन् पापतामस्य तत्प्रज्ञामनुवर्तसे ॥

राष्ट्रप्रधाने मूढस्य बालिशस्य दुरात्मनः ।

दुस्सहायस्य लुब्धस्य धृतराष्ट्रोऽश्नुते फलम् ।

कथं हि स्वजने भेदमुपेक्षेत महीपतिः’

‘हे धृतराष्ट्र ! पापबुद्धेः मूर्खस्य बुद्धिं त्वमनुसरसि । दुरात्मा दुर्योधनः । तं समर्थोऽपि पापकर्मणः कुतो न निवारयसि ? पुत्रेष्वेव मिथो भेदमुपेक्षितवतः तव फलं भविष्यति’ इत्याह गान्धारी ।

धृतराष्ट्राय स्वभर्त्रे एवं सत्सङ्कल्पयुक्तं वचनमुदाजहार—

‘राज्यं तु पाण्डोरिदमप्रधृष्यं तस्माच्च पुत्राः प्रभवन्ति नान्ये ।

राज्यं तदेतन्निखिलं पाण्डवानां पौतामहं पुत्रपौत्रानुगामि

न्यायागतं राज्यमिदं कुरूणां युधिष्ठिरश्चास्तु वै धर्मपुत्रः’ ॥ इति

वस्तुतः एतद्राज्यं पाण्डुनृपतेरेव । तत्पुत्रपौत्रक्रमेण राज्यं पालनीयं भवति । अतः पाण्डवानामेवाधिकारः नान्येषां मत्पुत्राणाम् । एभ्यः हेतुभ्यः धर्मराज एव एतद्राज्यं पालयतु इति गान्धारी उक्तवती । अत्र स्वसुतानेवातिक्रम्य सपत्न्याः पुत्रणामेव राज्यपालनाधिकारं निर्णीतवत्या अस्याः धर्मबुद्धिः निष्पक्षपातं प्रवर्तनं च ‘करणेषु मन्त्री स्यात् कुलधर्मपत्नी’ इत्यंशं स्फुटं बोधयतः ।

अन्यच्च, युद्धभूमिं जिगमिषुः दुर्योधनः मातुर्गान्धार्या; पादयोः पतित्वा आशीर्वचनं चकाङ्क्षे । तदा अधर्मपरं तनयं ज्ञात्वा विजयोऽस्तु इति नाब्रूत । यद्येवं वदेत् तर्हि स्ववचनव्याघातो भवेत् । असत्यं स्ववचनं भविता । अतः तथा न जगाद । किञ्च स्वपातिव्रत्यमहिम्ना यदि दुर्योधनो जेष्यति तदा महानधर्मो भवेत् । एवं सर्वमपि विचिन्त्य ‘यतो धर्मस्ततो जयः’ इत्येव धर्मविजयाभिप्रायेण आशीर्वचनं ददौ इति अस्याः सम्यगालोचनं ‘करणेषु मन्त्री’ इति कुलधर्मपत्नीलक्षणं व्यनक्ति । मन्त्री सर्वकार्येषु युक्तविवेचनं करोति, कार्याकार्ये जानाति खलु ।

धर्मपत्नी भोज्येषु माता स्यात् । सत्यभामामुद्दिश्य बोधं कुर्वती
द्रौपदी, पाण्डवानां सेवां स्वयमेव करोमीति, तेषु अश्नुवानेषु नाहं
भोजनं करोमीति जगाद । किञ्च सत्यभामामुद्दिश्य ‘असदाचरिते
मार्गे कथं स्यादनुकीर्तनम्?’ इति कुलस्त्रीणां स्वधर्मं षट्कर्मयुक्तरूपं
परित्यज्य असाधुमार्गे प्रवर्तनमात्रं न हि, किन्तु तच्चिन्तनमपि
दोषावहमेव इति दृढं प्रत्यपादयत् । द्रौपदी वनवासकाले सहस्रशो
ब्राह्मणेभ्यः, अतिथिभ्यः अभ्यागतेभ्यश्च अन्नसंतर्पणं कृत्वा
भुक्तवत्सु पतिषु स्वयमभुङ्क्त । यानि वस्तूनि प्रियाणि भोक्तृणां
तानि स्वयं ददौ । अत्र साक्षात् मातेव भोजनं दत्तवती इति ज्ञायते
। अत एव व्यासमहर्षिः द्रौपदीमुद्दिश्य महाभागा इत्याह स्म ।

भोजनदानविषये सर्वेभ्यः मातैव गरीयसी भवति । काशीखण्डे
गुणनिधुपाख्याने गुणनिधिः मातरमुद्दिश्य “हर हर ! कुक्षिपूरण-
तृप्तिपर्यन्तं आपृच्छच्च आपृच्छ्यापि मम माता ददौ तत्समा
काप्यन्या न भविष्यति, को वा दास्यति तादृशप्रेमयुक्तमाहारमिति
चिन्तेद ।

भर्तृप्रेमलब्धै साध्वी स्त्री शयनकाले आत्मानमलङ्कृत्य
गच्छेदिति, सौभाग्यकाङ्क्षिणी स्त्री सर्वदा अलङ्कृता स्यादिति
धर्मशास्त्रेषु दृश्यते । अतः शयने च रम्भा इत्युक्तिः संगच्छते । सर्वदा
प्रसन्ना सल्लक्षणयुक्ता शुचितमा अलङ्कृता स्त्री लक्ष्मीरिव मान्या
भवति । अतो रूपे च लक्ष्मीरित्युक्तम् । एतादृशी कान्ता गृहस्य
लक्ष्मीरिति कथ्यते । भवभूतिकृते उत्तररामचरिते रामः
सीतामनुस्मृत्य—

“इयं गेहे लक्ष्मीरियममृतवर्तिर्नयनयोः” इति सीतां प्रशंसं ।

कुलङ्गना च क्षमावती अक्रोधा स्यात् । अत्रोदाहरणं
द्रौपदीसीतादयः । साक्षात् अयोनिजा यज्ञकुण्डात् समुद्भूतासीता ।
शक्तिमती द्रौपदी सैन्धवात् पराभवमाप्यापि किमर्थं न शशापेति
विचार्यमाणे तस्या क्षमा एव कारणमिति ज्ञायते । व्यास एवं
जगाद—

‘द्रौपदी न शशापैनं यस्मात् तद्रदतश्शृणु ।
क्षरतीति तपः क्रोधात् ऋषयो न शपन्ति हि ॥
जानन्ती तत् यथा तत्त्वं पाञ्चाली न शशाप हि ।
एतत्सर्वं विजानन्ती सा क्षमामन्वपद्यत ।
नाशपत्तं विशालाक्षी सती शक्तापि भारत ॥’

—क्रोधात् तपो नश्यति इति शास्त्रेषु दृश्यते । तपस्यतः
मुनेः कण्ठे सर्पं चिक्षेप परीक्षित् । अनन्तरं मुनिपुत्रः आगत्य
स्वपितुः कण्ठे मृतसर्पं विलोक्य दिव्यादृष्ट्या परीक्षिदिति ज्ञात्वा
एकसप्ताहानन्तरं सर्पदृष्ट एव मरिष्यतीति राजानं शशाप । अनन्तरं
मुनिस्समाधेरुत्थाय पुत्रमुखात् विषयं ज्ञात्वा पुत्रमुद्दिश्य ‘किमर्थं’
शप्तवानसि, क्षमैव मुनीनां बलम्, क्रोधात् तपो नश्यतीत्याह ।
प्रकृतेऽपि तपश्शक्तिर्नश्यतीति ज्ञात्वा तं न शशाप द्रौपदी । न
त्वसामर्थ्यात् । अत एव ‘शक्ता सती’ इत्याह भगवान् व्यासः ।

अरण्यपर्वणि कौशिकोपाख्याने कौशिकः स्वशीर्षोपरि
मलविसर्जनं कृतवन्तं बलाकापक्षिणं क्रोधात् संदग्ध्य भिक्षायै भ्रमन्
कस्याश्चित्पतिव्रतायाः गृहानाजगाम । सा पतिव्रता दृष्ट्वा भोजनं
दास्यामीति अन्तर्गत्वा तस्मिन्नेव क्षणे आगतं भर्तारं वीक्ष्य

तत्स्नान-भोजन-पादसेवासु क्रमेण लग्ना कौशिकं संस्मृत्य
भोजनपात्रेण बहिरागता । कौशिकस्तु तीक्ष्णया दृशा शपिष्यामीति
धिया ददर्श । तदा पतिव्रता 'नाहं बलाका विप्रेन्द्र ! रोषात् पक्षी
दग्धस्त्वया पतिव्रताधर्मेणैव अहं ज्ञातवती इत्याह । तदा क्रोधः
शत्रुः शरीरस्थो मनुष्याणां द्विजोत्तम इति क्षमां प्रशंस । अतः
क्षमायाः सोदाहरणं भवति । सीतापि क्षमया अशोभत । अतः
कुलस्त्री क्षमया धरित्री स्यादिति ज्ञायते ।

अनया भारतीयसंस्कृत्या पाश्चात्याङ्गना अपि प्रभाविताः
गौरवार्हा भवन्ति तासु मार्गरेट् वोबुल् गृहकर्मसु कार्येषु दासीव
भूत्वा अन्ततः महतीं सामाजिकसेवां चक्रे । भारतीयपद्धत्या तस्या
मृतेरनन्तरं दहनादिकमभूत् । सा एव सोदरी निवेदिता इति प्रसिद्धा ।

भारतीयवनितासु लोपामुद्रा अगस्त्यपत्नी, नलिनी-
प्रभावती-सुमती-अनसूया-सती सक्कुबाई भक्ता-सावित्रीः
रुक्मिणी-ऊर्मिलादयः "षट्कर्मयुक्ता कुलधर्मपत्नीति"
सूक्तेरुदाहरणं भूत्वा भारतीयं संस्कृतिं महोन्नतां चक्रुः ।

एतल्लक्षणैरेव भारतीयस्त्रीणां गौरवं विदेशेष्वपि अभूत् । यादृशं
गौरवं भारतीयाङ्गनानां दृश्यते तादृशं न कुत्रापि इति प्रोफेसर्
विल्सन एव प्रशंसति—

"In no nation of antiquity were women held in so much es-
teem as amongst the Hindus."

दासी नाम कर्मसु समर्था न तु हीना इत्यर्थः । गृहे दासीव
स्वकर्मकरणं तस्याः औन्नत्यं गमयति न तु हीनताम् ।
पाश्चात्यमेधावी Sri Aurthor Mahne एवं लिखति भारतीयाङ्गना

उद्दिश्य—

"Woman as she presents herself of Hindu imagination is the priestess of the home, watering the sacred plant, keeping the sacred fire, guarding sacramentally the purity of the food by her ablution and prayers."

दक्षसंहितायां 'अनुकूला न वाग्दुष्टा दक्षा साध्वी प्रियंवदा'
इति वचनं 'करणेषु मन्त्री' इव समर्था स्यादिति भावं व्यनक्ति ।

एतादृशषट्कर्मयुक्ता कुलधर्मपट्न्यः साक्षात् लक्ष्मीस्वरूपाः
एवेति मनुस्मृतिवचनमुदाहरामः—

‘स्त्रियः श्रियश्च गेहेषु न विशेषोऽस्ति कश्चन’

‘अहं वैश्वानरो भूत्वा प्राणिनां देहमाश्रित्य चतुर्विधमन्नं, यावदपेक्षं
वायुनाऽपि सहकृतः जीर्णं कुर्वन् तान्प्राणिनः ऊर्जस्विनः करोमि’
इति भगवद्गीतायां उक्तवान् । अयं यत्सत्यं परमेश्वरस्य निरतिशयमेव
कारुण्यं भवति । अस्तस्तस्य तादृशोपकारस्य पदे पदे स्मरणं कीर्तनं
चावश्यकम् । ऋग्वेदे एवं प्रस्तूयते—

उपत्वाग्रे दिवे दिवे दोषावस्तर्धिया वयम् ।

नमो भरन्त एमासि । (ऋ. १. १. ७)

हे परमेश्वर ! वयं सर्वे प्रतिदिनं सायं प्रातः प्रणामाञ्जलिपूर्वकं
भवत्समीपमुपगन्तुं उत्सुका भवामः — नमो भरन्त एमासि । सायंप्रातः
औपासनविधिनिष्ठा भगवत्सामीप्यमीप्सवः वर्तामहे-इति कृतज्ञतां
प्रकटीकर्तव्यम् ॥

तिरुक्कुरल् - संस्कृतश्लोकरूपानुवादः ।

-भूतपूर्वः कलियन् श्रीरामानुजस्वामी, नाङ्गुनेरिमठाधिपतिः ।

७४. देशः (राष्ट्रम्) அதிகாரம் - 74

நாடு.

தள்ளா விளையுளும் தக்காரும் தாழ்வஇலாச்
செல்வரும் சேர்வது நாடு.

1

अक्षीणा धान्यसम्पत्तिः सुयोग्याश्चापि सञ्जनाः ।

अनघा धनवन्तश्च यत्र तद्राष्ट्रमुच्यते ॥

१

பெரும்பொருளால் பெள்தக்கது ஆகி அரும்கேட்டால்
ஆற்ற விளவது நாடு.

2

निजसम्पत्तिबाहुल्यात् स्पृहणीयं विदेशिनाम् ।

अक्षयं सर्वदा राष्ट्रं ऋद्धोत्पादनसंयुतम् ॥

२

பொறைஒருங்கு மேல்வருங்கால் தாங்கி இறைவற்கு
இறைஒருங்கு நேர்வது நாடு.

3

विदेशतः प्राप्तभारान् सम्यगूढ्वा तथैव च ।

राष्ट्रं स्यात्सुसमर्थं हि दातुं राजकरान् सदा ॥

३

உறுபசியும் ஓவாப் பிணியும் செறுபகையும்
சேராது இயல்வது நாடு.

4

प्रजाक्षुधार्तता व्याधिबाहुल्यञ्च निरन्तरम् ।

बाह्यशत्रुभयञ्चापि सुराष्ट्रे नैव सन्ति हि ॥

४

பல்குழுவும் பாழ்செய்யும் உட்பகையும் வேந்துஅலைக்கும்
கொல்குறும்பும் இல்வது நாடு.

5

नानाकक्ष्यादलैरन्तः रिपुवर्गैर्विनाशकैः ।

नृप-तोदक-चोरैश्च हीनं राष्ट्रं सदुच्यते ॥

५

கேடுஅறியாக் கெட்ட இடத்தும் வளம்குன்று
நாடுஎன்ப நாட்டின் தலை.

6

अजानच्छत्रुजां हानिमथवा हानिसम्भवे ।
अन्यूनं स्वसमृद्धौ च राष्ट्रं हि श्रेष्ठमुच्यते ॥

६

இருபுனலும் வாய்ந்த மலையும் வருபுனலும்
வல்அரணும் நாட்டிற்கு உறுப்பு.

7

भूम्यन्तस्तो नभस्तश्च तोयर्द्धिः गिरिपार्श्वता ।

७

नदीवारि दृढं दुर्गं राष्ट्रस्याज्ञान्यमूनि वै ॥

பிணிஇன்மை செல்வம் விளைவுஇன்பம் ஏமம்
அணிஎன்ப நாட்டிற்குஇவ் ஐந்து.

8

स्वास्थ्यं जनानां वित्तर्द्धिः धान्योत्पत्तिश्च भूयसी ।

सुखक्षेमौ प्रजानाञ्च पञ्च राष्ट्रस्य भूषणम् ॥

८

நாடுஎன்ப நாடா வளத்தன நாடுஅல்ல
நாட வளம்தரும் நாடு.

9

तद्राष्ट्रं सम्पदा पूर्णं कठिनान्वेषणं विना ।

तन्न राष्ट्रं यत्र सम्पदन्वेष्ट्या सपरिश्रमम् ॥

९

ஆங்குஅமைவு எய்திக் கண்ணும் பயம் இன்றே
வேந்துஅமைவு இல்லாத நாடு.

10

पूर्वोक्तगुणसम्पन्नमपि राष्ट्रं भवेद्यदि ।

प्रजाहितैषिभूपालरहितं तर्हि निष्फलम् ॥

१०

हेमघण्टाऽल्पशब्दैव कांस्यघण्टा महाध्वनिः ।

विद्वांसस्त्वल्पवचसो मूर्खास्तु बहुभाषिणः ॥

தங்கத்தாலான மணியின் ஓசை சற்று குறைவானதே;
வெண்கலத்தாலான மணியின் ஓசையோ நல்ல
நாதங்கொண்டது. (அதுபோல்) நல்ல அறிவாளிகள்
சுருக்கப் பேச்சுடையவர்களே. ஆனால், மூடர்களாவெனில்
"வளவள"ப் பேச்சாளர்களே ।

-ஸுபாஷிதம்.

रघुवंशे द्वादशसर्गे नवमः श्लोकः

स सीतालक्ष्मणसखः सत्याद् गुरुमलोपयन् ।

विवेश दण्डकारण्यं प्रत्येकञ्च सतां मनः ॥

पदच्छेदः :- सः सीतालक्ष्मणसखः सत्यात् गुरुम् अलोपयन्
विवेश दण्डकारण्यं प्रत्येकं च सतां मनः ॥ ९११ पदानि)

शब्दधातुरूपाणि

- सः - सः तौ ते - दका.पु.प्र.एक ।
- सीतालक्ष्मणसखः - लक्ष्मणसखः सखौ सखाः अका.पुं.प्र.एक ।
- सत्यात् - सत्यात् सत्याभ्यां सत्येभ्यः - का.नपुं.प.एका
- गुरुं - गुरुं गुरू गुरून् - उका.पुं.द्वि.एक ।
- अलोपयन् - अलोपयन् अलोपयन्तौ अलोपयन्तः तका.
पुं.प्र.एक ।
- विवेश - विवेश विविशतुः विविशुः - 'विश
प्रविशने' इति धातोः लिटि.प्र.पु. एक ।
- दण्डकारण्यं - अरण्यं अरण्ये अरण्यानि । अका.नपुं.द्वि.एका
- प्रत्येकं च - अव्य
- सतां - सतः सतोः सतां - तका.पु.ष.बहु ।
- मनः - मनः मनसी मनांसि - सका.नपुं.द्वि.एक ।
- प्रतिपदार्थः - सः रामां, गुरुं - தந்தையை, சத்யாத் -
உண்மையினின்றும், அலோபயந் - வழுவாதவராகச்
செய்து கொண்டு, சீதாலக்ஷ்மணசகவ: சந் -
ஸீதையுடனும், லக்ஷ்மணருடனும் கூடியவராய்,

दण्डकारण्यं - தண்டக வணத்துள், विवेश - புகுந்தார்,
 सतां - நல்லோர்களின், मनः - மனத்துள்ளும், प्रत्येकं
 - தனித் தனியே, विवेश - இடம் பெற்றார்.

व्याकरणविशेषः

सीतालक्ष्मणसखः - सीतालक्ष्मणयोः सखा । अलोपयन् - न
 लोपयन्

कोषः - 'सत्यं तथ्यमृतं सम्यक्'
 अटव्यरण्यं विपिनम्
 सन्सुधीः कोविदो बुधः'

भावार्थः - स्वपितरं सत्यसन्धं कर्तुं सीतालक्ष्मणाभ्या-
 मन्वितः रामः दण्डकवनम् अगाहत । तेन
 ऋषयः सर्वेऽपि मुदिताः अभवन् ॥

दशमः श्लोकः

राजापि तद्वियोगार्तः स्मृत्वा शापं स्वकर्मजम् ।

शरीरत्यागमात्रेण शुद्धिलाभममन्यत ॥

पदच्छेदः - राजा अपि तद्वियोगार्तः स्मृत्वा शापं
 स्वकर्मजं शरीरत्यागमात्रेण शुद्धिलाभम्
 अमन्यत ॥ (९ पदानि)

शब्दधातुरूपाणि

राजा - राजा राजानौ राजानः - नका.पुं.प्र.एक ।

अपि, स्मृत्वा - अव्य ।

तद्वियोगार्तः - आर्तः आर्तौ आर्ताः - अका.पुं.प्र.एक ।

- शापं - शापं शापौ शापान् । अका.पुं.द्वि.एक ।
 स्वकर्मजं - पूर्वोक्तवत् ।
 शरीरत्यागमात्रेण - मात्रेण मात्राभ्यां मात्रैः - अका. नपुं.
 तृ, एक ।
 शुद्धिलाभं - लाभं लाभौ लाभान् । अका.पुं.द्वि.एक ।
 अमन्यत - अमन्यत अमन्येतां अमन्यन्त । 'मनु
 अवबोधने' इति धातोः आत्मने पदे लङि. -
 प्र.पु.एक ॥
 प्रतिपदार्थः - तद्वियोगार्तः - अந்த रामगिन् पिगिवाल्
 वरुद्धत्तुम्, राजापि - अरुक्कुम्,
 स्वकर्मजं - तमतु सैय्कैय्यालुण्डान,
 शापं - सापत्तै, स्मृत्वा - निनैत्तु,
 शरीरत्यागमात्रेण - सार्त्तै
 विद्रुवतुान्निनालैयै, शुद्धिलाभं -
 तुाय्मै पैरुत्तलै, अमन्यत -
 एण्णिनार्.

व्याकरणविशेषः

- तद्वियोगार्तः - तस्य वियोगः तद्वियोगः । तेन आर्तः ।
 स्वकर्मजम् - स्वस्य कर्म स्वकर्म तेन जातः । स्वकर्मजः ।
 तम् ।
 शरीरत्यागमात्रेण - शरीरस्य त्यागः शरीरत्यागः । त्याग एव ।
 त्यागमात्रं तेन ।
 शुद्धिलाभम् - शुद्धेः लाभः । तम् ।

கோச: - 'गात्रं वपुः संहननं शरीरं वर्ष्म विग्रहः'

भावार्थ:

राजा दशरथः रामस्य वियोगेन भृशं सन्तप्तचित्तः स्वकर्मणा
अर्थात् श्रवणकुमाराख्य मुनिपुत्रवधरूपेण जातं शापं पुत्रशोकजं
मरणात्मकं विचिन्त्य देहत्याग एव प्रायश्चित्तमिति तनुं तत्याज ॥

—र. रङ्गनाथशर्मा सं. वि. स. काश्मीपुरम् ।

मरकतरुचां प्रत्यादेशं महेश्वरचक्षुषां

अमृतलहरीपूरं पारं भवाख्यपयोनिधेः ।

सुचरितफलं काश्चीभाजो जनस्य पचेलिमं

हिमशिखरिणो वंशस्यैकं वतंसमुपास्महे ॥

மரகத ரத்ன ஒளிக்கு மாற்று உருவமும், மகேசனின் கண்களுக்கு
அமுத அருவிப் பெருக்கும், ஸம்ஸாரக் கடலின் அக்கரையும்,
காஞ்சியில் வசிக்கிற மக்களின் பலன்தரும் நிலையில் பழுத்துள்ள
புண்ய பலனும், இமய மலையின் வம்சத்தின் ஒரே
ஆபரணமுமான தொன்றை வழிபடுகிறோம்.

—ஸ்ரீ மூக கவி-முகபஞ்சசதி- ஸ்துதி பாதகம்.-31

अध्येतुमध्यापयितुं च तन्त्राण्याहर्तुमर्थानथ चोपभोक्तुम् ।

स्वर्गापवर्गौ च वशे विधातुं जात्यैव यस्मिन् द्रमिडा निरूढाः ॥

கலைகளையும் சாஸ்த்ரங்களையும் படிப்பதற்கும்,
பயிற்றுவிப்பதற்கும், பொருளை ஈட்டுவதற்கும், தக்கவாறு
அதை யனுபவிப்பதற்கும், சுவர்கத்தையும்,
மோகஸ்தத்தையும் கைவசப்படுத்துவதற்கும் தமிழ் நாட்டில்
தமிழர்கள், தத்தம் இனம் ஒன்றைக் கொண்டே ஆழ்திறம்
கொண்டவர்கள்.

—ஸ்ரீ நீலகண்டதீக்ஷிதர் - சிலலீலார்ணவம் (21)

संस्कृतश्रीः Samskrita Sri

34

NOVEMBER - 2016

செய்யுள் இலக்கணம்

கீழே கண்டபடி ஒரு பாதத்தில் ஒரேழுத்து (நான்கு பாதங்களில் நான்கு எழுத்து) கொண்ட 'சந்தஸ்' கணக்கிற்காக சொல்லப்பட்டதன்றி, நடைமுறையில் காவ்யங்களில் காணப்படவில்லை. ஒரு பாதத்தில் எட்டு எழுத்துகொண்ட 'அனுஷ்டுப்' தொடங்கி முறையே தனித் தனி சந்தஸுக்கள் (வ்ருத்தங்கள்)தான் காவிய நடையில் எடுத்தாளப்பட்டிருக்கின்றன. இனவமுன் கூறியபடி 26 (இருபத்தாறு) அக்ஷரங்கள் கொண்ட பாதங்கள் அடங்கிய சந்தஸ்களின் பெயர் வருமாறு—

1. உக்தா	11. த்ரிஷ்டுப்
2. அத்யுக்தா	12. ஜகதீ
3. மத்யா	13. அதிஜகதீ
4. ப்ரதிஷ்டா	14. சக்வரீ,
5. ஸுப்ரதிஷ்டா	15. அதிசக்வரீ,
6. காயத்ரீ	16. அஷ்டி:
7. உஷ்ணிக்	17. அத்யஷ்டி:
8. அனுஷ்டுப்	18. த்ருதி:
9. ப்ருஹதீ	19. அதித்ருதி:
10. பங்க்தி:	20. க்ருதி:
21. ப்ரக்ருதி:	23. விக்ருதி:
22. ஆக்ருதி:	24. ஸங்க்ருதி:
	25. அதிக்ருதி:
	26. உத்க்ருதி:

இவ்வாறு 26 அக்ஷரங்களைக் கொண்டவைதான் வ்ருத்தங்கள் எனப்படுகின்றன. அதற்குமேல் சண்ட வ்ருஷ்டி முதலிய தண்டங்கள் எனப்படுபவை மிக சொற்பமானவை. தவிர மூன்று அல்லது ஆறு பாதங்கள் கொண்டுள்ள சந்தஸ்ஸுகள் 'காதா' என்று சொல்லப்படுகின்றன.

எட்டெழுத்து (ஒரு பாதத்தில்) கொண்ட வைக்கு அனுஷ்டுப் என்றும், அதன் 256 வகைகளும் கவிகளின் கவனத்திற்குள்ளானவை. இங்கு அத்தனை வகைகளையும் உதாரணங் கொண்டு விளக்க இயலவில்லை. தவிரவும் முக்யமான இருபத்தாறு (மேற்கூறியபடி)வகை வ்ருத்தங்களையும் உதாரணத்துடன் இங்கு காட்ட இயலாது. பரவலாக கவிகள் கையாண்ட ஒரு சிலவகை வ்ருத்தங்களே உதாரணத்துடன் விளக்க இயலும்.

मुक्तकमौक्तिकानि ।

—श्रीसुन्दराजः I.A.S. Retd., भुवनेश्वरम् ।

नन्दिग्रामे भरतः

प्रतीक्षमाणस्सततं स रामं समीक्षमाणः स्वयमस्य राज्यम् ।

उपेक्षमाणश्च नृपोपभोगान्दोऽसिधारां भरतश्चचार ॥ १

पश्यामि रामं पुरः

तिर्यङ्निर्मितसेतुतीर्णजलधिं हत्वाऽऽहवे रावणं

दारोद्धारणकारणं त्रिजगदुद्धारं तमाश्चर्यतः ।

साकेते सह सीतया च सहजैः पट्टाभिषेकस्थितं

मर्यादापुरुषोत्तमं प्रभुमहं पश्यामि रामं पुरः ॥ २

उत्पाद्य पुत्रान् विहरन्ति देवाः

शापेन देव्या अनवाप्य पुत्रान् देवास्स्वयोषित्सु विषण्णवक्त्राः ।

काकासुरं काकवहं क्रमिध्रं उत्पाद्य पुत्रान् विहरन्ति हन्त ॥ ३

चकास्ति शस्ता सुरभारती दिवि

गिरं स्वपुत्र्याः पुनरुत्तरापथे कनीयसीं कामपि दक्षिणापथे ।

निवेश्य नित्याममरावतीमधि चकास्ति शस्ता सुरभारती दिवि ॥

जीवन्मुक्तश्चरति भुवने कोपि स ब्रह्मभूतः

ज्ञानं लब्ध्वा पितुरपि गुरोः स्वार्थलेशं विधूय

स्वाध्यायी सन् श्रवणनिरतः स्वच्छ अचारशीलः ।

द्वन्द्वातीतः स्वपरहितकृत् स्वेतरानभ्यसूयः

जीवन्मुक्तश्चरति भुवने कोपि स ब्रह्मभूतः ॥

राजन् भोः गणदेवता हि बहवो राजन्ति ते मन्दिरे

राजन्भोः गणदेवता हि बहवो राजन्ति ते मन्दिरे

छिद्रे भद्रमवस्थितास्सुविशदाः अत्र द्रवज्जन्तुभिः ।

मोषन्मूषकमूर्धनि मोदककरो मोमुद्यते विघ्नराट्

ऊर्णाजीर्णविशीर्णपर्णविटपाः वृक्षाः अपर्णा अपि ॥

हयग्रीवो हि वो गुरुः

अग्रीवो वास्तु सग्रीवस्सुग्रीवो वानरो नरः ।

दशग्रीवोऽसुरो रक्षः हयग्रीवो हि वो गुरुः ॥

ज्ञानानन्दमयं कम्बुः

कम्बुग्रीवहयग्रीवशब्दौ पर्यायवाचकौ ।

शङ्खं तु कम्बु यत् ज्ञानं ज्ञानानन्दमयं हि तत् ॥

वेदाः अध्यापिताः शब्दैः हयग्रीवेण वेधसे

शब्द इत्युच्यते वेदः वेदात् शब्द उदीयते

वेदाः अध्यापिताः शब्दैः हयग्रीवेण वेधसे ॥

श्रावं सिंहनिनादमेकमधुना सर्वं वनम् नीरवं

भूत्वा कोकिलगानमोहनरुतं वाचालपक्ष्यारवं

फूत्कुर्वन्मदवारणोत्थनिनदं केकाशिखण्डिस्वरम् ।

शृङ्गाशृङ्गिकुरङ्गसङ्गररवं गुञ्जन्मधूकस्वनं

श्रावं सिंहनिनादमेकमधुना सर्वं वनम् नीरवम् ॥

त्रियुगधर्मः

कृते ब्राह्मणास्सत्वयुक्ताः अभूवन्

ततो दानवानामधीना नृपाणां
नृसिंहोऽवतीर्यविधीत्तांस्तदानीम् ॥

अधित्रेतं अग्न्याहिता मन्त्रशक्त्या
हुवंतोऽभवन् ब्राह्मणा क्षत्रहानः ।
परश्चात्तरामात् यदा क्षत्ररामोऽ-
हरद्विष्णुतेजोप्यदात् राजधर्मम् ॥

असद्वा न सद्वा द्विधा द्वापरेऽभूत्
अथ द्वापरे दृष्टराजन्यसङ्घे ।
गुणातीतनिर्द्वन्द्वकर्मोपदेशं
गृणानोऽवतारं चकारात्र कृष्णः ॥

अकिञ्चनानवितुमत्र न कश्चन वर्तते

विधिविधानविदो धनवत्सखाः जटमलानिवदत्र न वा कति ।
विधिमवेत्य यथावदकिञ्चनान् अवितुमत्र न कश्चन वर्तते ॥

राष्ट्रनिर्मितविमानं

तद्विमानमधिराष्ट्रनिर्मितं उच्चशिक्षितसुदक्षयंत्रभिः ।
व्योम्नि दर्शयदभ्रविभ्रमं अभ्रमूर्ध्वत उपर्युपर्युपि ॥

अभीतिस्तुतिः

अग्रे जाग्रति विग्रहे ग्रहपतीन् कोटीरतीत्योज्ज्वले
रङ्गे तुङ्ग भुजङ्ग शायिनि पुनर्भ्रातः कुतस्ते भयम् ।
अन्तर्ध्वान्तिनिरासवासरकरे गन्धेन गन्धापहे
आचार्यैर्नुभूय सूरिकविभिः यो नित्यमाराधितः ॥

॥ त्रयोदशाष्टपदी ॥

(पश्यति दिशि दिशि इतिवत्)

ASHTAPADI 13

(Like in Pasyati Disi Disi)

(August 2016 Issue continued)

शङ्कराभरणरागेण]

[त्रिपुटतालेन गीयते

Raga Sankarabharana]

[Tala Triputa

पक्वानि स्वयमेव तरुमूर्ध्नी-मानि दयया भक्षय राजरम्भा-फलानि।
नाथ विभो रघुनाथ विभो स्वीकुरु नाना-वन्य-फलम् ॥
(नाथ)

O Lord! O Supreme! O Raghunatha! Please accept these large bananas, which ripened in the trees on their own and all these various forest fruits.

मधुर-मधुरिम-केसर-जालं त्वत्कृते मया नीतं तदिदं रसालम् ॥
(नाथ)

Take these very sweet and fibrous mango fruits, brought specially for you.

कर्कन्धु-फल-मिद-मत्यन्त-रुचिर-मीषदलमपि ते खादने मधुरम् ॥
(नाथ)

Take these jujube (Ilandai-Tamil) fruits, so tasty that even a small quantity is satisfying.

स्वरस-परिणत-मिदमिह पनसं भवदर्थ-
मुपनीत-मतिशय-सरसम् ॥ (नाथ)

Take these jack fruits, extraordinarily tasty and juicy, brought specially for you.

स्फुटितानि दाडिम-फलानि गृहाण गोस्तनी-
स्तबकानि मामनुगृहाण ॥ (नाथ)

Take these pomegranates, cracked open, and bunch of grapes and bless me.

इद-मतिश्रम-हारि सरस-मभित्तं
अङ्गीकुरु विटपि-पङ्कं कपित्थम् ॥ (नाथ)

Take this wood-apple (Vilam – Tamil), tasty and unbroken, ripened in the tree and plucked with great trouble.

अतिसूक्ष्म-रसबीज-मिदमिह पृथुलं
भक्षय वनजम्बूफल-मतिमृदुलम् ॥ (नाथ)

Take these large forest rose-apples (Naval-Tamil), very soft and with tiny and tasty seeds.

त्वत्कृते मया देव स्वादं स्वादं
गुप्तानि फलान्येवं मोदं मोदम् ॥ (नाथ)

O Lord! I have preserved these very delicious fruits for your sake with great joy. Take them.

श्रीरामकवेरिति गायत गीतं
प्रतिदिन-मृष्टान्न-दान-प्रतीतम् ॥ (नाथ)

May people sing this song of Sri Ramakavi, setting forth charity of good food every day.

श्लो ॥ शबर्यां यातायां त्रिदिव-मनुनीतो हनुमता
 रवेः पुत्रं मित्रं सपदि विरचय्याग्नि-सविधे ।
 सखिप्रेम्णा रामो हृदयगत-माधिं कथितवान्
 तदा सुग्रीवोऽपि स्वय-मनुपदं वालि-चकितः ॥

Slokas

Sabari left for Svarga. Rama, led by Hanuman, quickly established friendship with Sugriva, son of Surya, in the presence of Agni. He expressed his mental agony to Sugriva with the love due to a friend; Sugriva too responded in turn and conveyed his great fear of Vali.

सख्यं विधाय सहसा रघुपुङ्गवेन
 पुत्रस्तदा दिनपते-मुदितः कपीन्द्रः ।
 तं वालिनं रणमुखे निहतं कपीनां
 राज्यं स्वहस्त-गतमेव चिराय मेने ॥

Having established friendship with Rama, the best among Raghus, Sugriva, the son of Surya and king of monkeys, felt very happy at once, and considered Vali as having been killed in war and the kingdom of monkeys handed to him for eternity.

कथय कपिपते कथं विशिष्टो
 जगति कथं बल-पौरुषस्स वाली ।

इति रघुपतिना तथा नियुक्तो
हरिपति-रित्थि-मुवाच वालिशक्तिम्॥

Rama asked Sugriva: How is Vali famous and what is his strength and valour? Tell me. Sugriva replied giving the details of the prowess of Vali.

In this thirteenth Ashtapadi, Sabari's unparalleled devotion to Sri Rama, based entirely on her Guru Maharishi Matanga's guidance, has been brought out in a very picturesque manner through descriptions of various fruits of the forest which she offered to the Lord with love, after having waited with one-pointed attention for a very long time for his darshan. The poet moves on quickly from 'bhakti' to 'maitri' (he does not miss to mention that 'maitri' was established in the presence of Agni and thus firmed up) and describes Sugriva's happiness after meeting Sri Rama.

(ग्रन्थलिपिपरिज्ञानम् -

என்ற பகுதி அடுத்த மாத ஸஞ்சிகையில் சேர்க்கப்படும்.

We are doing all Languages Printing :- including Sanskrit & Grantham
V.K.N. Enterprises, 98402 17036

**'Hi- Energy' Silver Zinc
Nickel Cadmium Cells**

UNIQUE FEATURES

High Energy Density * Capability of very High
rate discharge * Long life * Economical *
Extremely Rugged * Wide Range

For further details please contact / write to:

High Energy Batteries (India) Limited

(FORMERLY SISCO METTERS LTD. BATTERY DIVISION)

**MATHUR - 622 515
(PUDUKKOTTAI DISTRICT)**

Regd. Office:

Eswin House, Perungudi, Chennai - 600 096

With best Compliments

SRI S.V. PARASURAMAN
(Proprietor)

RAM ENTERPRISES
Mylapore, Chennai - 4

Dealer :

Hindustan Petroleum Corporation Ltd.

REGISTERED Registration No. TN / CC (S) DN / 443 / 15 - 17

TN / PMG (CCR) / WPP 696 / 15 - 17

Registration with Registrar News Paper of India 30478 / 77
SAMSKRITASRI

With best compliments from :

LITEROOF

(Pioneers in Manufacture of Asphaltic Corrugated &
Plain Roofing Sheets)

NEW TUF-10 SER

(Janatha - Deluxe - Expodel Expo - 10)

LITEROOF

IS

(Economical * Flexible * Durable * Weather Proof

* Fire-Resistant

LITEROOF

FOR

*Factories - Theatres * Schools * Housing * Poultry *

Dairy Farms etc.,

LR

LIGHT ROOFINGS LIMITED

No. 35, 7th Street, V.S.I. Estate Phase II,

Thiruvannamiyur, Chennai - 600 041

Phone : 2454 4949 * 2454 4950

Printed by : Zigma Graphics, 9/1, Thirtharappan Street, Triplicane-5
Edited and Published by Sri S. Srinivasa Sarma on behalf of the Samskrit
Education Society (Regd.)

Old 212/13-1, New No.11, St. Mary's Road, R.A. Puram, Chennai - 600 028.